

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Α Π Ο Φ Α Σ Η
104/2025

Η Ολομέλεια του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, ύστερα από πρόσκληση της Προέδρου, συνήλθε σε συνεδρίαση στον συνήθη γι' αυτό τόπο την 10.10.2024 και ώρα 11:00 προκειμένου να συζητήσει επί της κατωτέρω υποθέσεως. Συγκροτήθηκε από τους: Ευτέρπη Κουτζαμάνη-Δρίλια, πρόεδρο, Ιωάννη Πολίτη, αντιπρόεδρο, και τα μέλη: Σωκράτη Τσιχλιά (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Δημήτριο Σταυρόπουλο (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Ευτύχιο Παλλήκαρη, Πέτρο Τριανταφυλλίδη και Γεώργιο Βλαβιανό (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»). Απόντα τα μέλη Σπυρίδων Χρυσοφώτης και Ιωάννης Μιχελάκης, οι οποίοι είχαν κληθεί νομίμως. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Ελένη Χατζηνικολάου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ.

Αντικείμενο της συζήτησης ήταν η εξέταση της με αριθμό πρωτοκόλλου ΕΣΡ 6011/21.11.2023 αίτησης θεραπείας της εταιρείας με την επωνυμία «ΚΡΗΤΙΚΗ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Α.Ε.» και τον διακριτικό τίτλο «NOTOS TV», ιδιοκτήτριας του τηλεοπτικού σταθμού με τον διακριτικό τίτλο «NOTOS TV» Νομού Ηρακλείου, περιφερειακής εμβέλειας, με την οποία ζητεί να ανακληθεί η με αριθμό 129/2021 απόφαση του ΕΣΡ.

Για τον έλεγχο σχηματίστηκε φάκελος με αριθμό 273/29.11.2023, ο οποίος ανατέθηκε στην ειδική επιστήμονα - νομικό Όλγα Γαρουφαλιά, που υπέβαλε την με αριθμό πρωτοκόλλου 1201/23.7.2024 νομική της εισήγηση.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης παρέστησαν για λογαριασμό της αιτούσας οι πληρεξούσιοι δικηγόροι της Δημοσθένης Κορδελλίδης και Χαρίκλεια Γέραλη. Ερωτηθέντες από την Πρόεδρο, οι Δικηγόροι δήλωσαν ότι γνωρίζουν το περιεχόμενο του φακέλου, έλαβαν δε τον λόγο και ανέπτυξαν τους ισχυρισμούς τους. Ζήτησαν στη συνέχεια -και η Ολομέλεια δέχτηκε- να τους παρασχεθεί προθεσμία για την κατάθεση εγγράφου υπομνήματος μέχρι και την 30.10.2024, ώρα 14.00, και η συζήτηση

κηρύχθηκε περαιωμένη. Ο σταθμός κατέθεσε στη Γραμματεία το με αριθμό πρωτοκόλλου ΕΣΡ 5562/15.10.2024 υπόμνημά του.

Την 5.6.2025 και ώρα 11.00 η Ολομέλεια συνήλθε σε διάσκεψη επί της υποθέσεως, ύστερα από πρόσκληση της Προέδρου. Συγκροτήθηκε από τους: Ευτέρπη Κουτζαμάνη-Δρίλια, πρόεδρο, Ιωάννη Πολίτη, αντιπρόεδρο, και τα μέλη: Σωκράτη Τσιχλιά (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Δημήτριο Σταυρόπουλο (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Ευτύχιο Παλλήκαρη (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Πέτρο Τριανταφυλλίδη, Γεώργιο Βλαβιανό (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr») και Ιωάννη Μιχελάκη. Από το μέλος Σπυρίδων Χρυσοφώτης, ο οποίος είχε κληθεί νομίμως. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Ελένη Χατζηνικολάου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ.

Η Πρόεδρος ενημέρωσε αναλυτικά για την υπόθεση το μέλος Ιωάννη Μιχελάκη, ο οποίος δεν μετείχε κατά τη συζήτηση της υπόθεσης της 10.10.2024, αναγιγνώσκοντας την με αριθμό πρωτοκόλλου ΕΣΡ 6011/21.11.2023 αίτηση θεραπείας, την με αριθμό πρωτοκόλλου 1201/ΕΣ/23.7.2024 έγγραφη νομική εισήγηση που συνέταξε η ειδική επιστήμονας-νομικός Όλγα Γαρουφαλιά, το με αριθμό πρωτοκόλλου ΕΣΡ 5562/15.10.2024 υπόμνημα του σταθμού, το πρακτικό της συζήτησης στην Ολομέλεια και το σύνολο των λοιπών εγγράφων του φακέλου. Το μέλος της Ολομέλειας, Ιωάννης Μιχελάκης, που δεν μετείχε στην προηγούμενη συνεδρίαση της 10.10.2024, δήλωσε ότι ενημερώθηκε πλήρως ως προς τα ουσιώδη σημεία της συζήτησης που έγινε κατά την ημερομηνία της ακρόασης της αιτούσας εταιρείας και η δήλωσή του καταχωρίστηκε στα πρακτικά. Παρέστη επίσης και η ανωτέρω εισηγήτρια, η οποία ανέπτυξε το ζήτημα προφορικώς και στη συνέχεια αποχώρησε. Η Ολομέλεια, αφού μελέτησε το σύνολο των στοιχείων του φακέλου:

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

I. Νομικό Μέρος

Κατά το άρθρο 20 του Συντάγματος: «1) Καθένας έχει δικαίωμα στην παροχή έννομης προστασίας από τα δικαστήρια και μπορεί να αναπτύξει σ' αυτά τις απόψεις του για τα δικαιώματα ή συμφέροντά του, όπως νόμος ορίζει. 2) Το δικαίωμα της προηγούμενης

ακρόασης του ενδιαφερομένου ισχύει και για κάθε διοικητική ενέργεια ή μέτρο που λαμβάνεται σε βάρος των δικαιωμάτων ή συμφερόντων του». Κατά το άρθρο 10 παρ. 1 του Συντάγματος: «Καθένας ή πολλοί μαζί έχουν το δικαίωμα, τηρώντας τους νόμους του Κράτους, να αναφέρονται εγγράφως στις αρχές, οι οποίες είναι υποχρεωμένες να ενεργούν σύντομα κατά τις κείμενες διατάξεις και να απαντούν αιτιολογημένα σε εκείνον που υπέβαλε την αναφορά, σύμφωνα με το νόμο». Κατά το άρθρο 15 παρ. 2 του Συντάγματος: «Η ραδιοφωνία και η τηλεόραση υπάγονται στον άμεσο έλεγχο του Κράτους. Ο έλεγχος και η επιβολή των διοικητικών κυρώσεων υπάγονται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, που είναι ανεξάρτητη αρχή, όπως νόμος ορίζει. Ο άμεσος έλεγχος του Κράτους ... έχει ως σκοπό την αντικειμενική και με ίσους όρους μετάδοση πληροφοριών και ειδήσεων καθώς και προϊόντων του λόγου κα της τέχνης, την εξασφάλιση της ποιοτικής στάθμης των προγραμμάτων που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και η πολιτιστική ανάπτυξη της Χώρας, καθώς και τον σεβασμό της αξίας του ανθρώπου και την προστασία της παιδικής ηλικίας και της νεότητας ...». Κατά το άρθρο 5 παρ. 8 του Ν.2863/2000: «Οι αποφάσεις του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης ... αποτελούν εκτελεστές διοικητικές πράξεις ... Κατά των αποφάσεων του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης μπορεί να ασκηθούν αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, καθώς και οι προβλεπόμενες στο Σύνταγμα και τη 3 νομοθεσία διοικητικές προσφυγές ... ». Τέλος, κατά το άρθρο 24 παρ. 1 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (Ν.2690/1999): «Αν από τις σχετικές διατάξεις δεν προβλέπεται η δυνατότητα άσκησης της, κατά το επόμενο άρθρο, ειδικής διοικητικής ή ενδικοφανούς προσφυγής, ο ενδιαφερόμενος, για την αποκατάσταση υλικής ή ηθικής βλάβης των εννόμων συμφερόντων του, που προκαλείται από ατομική διοικητική πράξη μπορεί, για οποιονδήποτε λόγο, με αίτησή του, να ζητήσει, είτε από τη διοικητική αρχή η οποία εξέδωσε την πράξη, την ανάκληση ή την τροποποίησή της (αίτηση θεραπείας), είτε, από την αρχή η οποία προΐσταται εκείνης που εξέδωσε την πράξη, την ακύρωσή της (ιεραρχική προσφυγή)».

Από τον συνδυασμό και τη λογική ερμηνεία των ρυθμίσεων αυτών συνάγονται τα ακόλουθα:

(Α) Ότι το πρόσωπο, για το οποίο εκδόθηκε βλαπτική των συμφερόντων του απόφαση του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης και το οποίο (εκλήθη και) έλαβε κανονικά μέρος στη σχετική διαδικασία και ανέπτυξε τους υπερασπιστικούς του ισχυρισμούς (ή-πάντως-του δόθηκε η δυνατότητα να εκθέσει τις επί της υποθέσεως

απόψεις του αλλά δεν το έπραξε), δύναται μεν να υποβάλει αναφορά, κατά το άρθρο 10 του Συντάγματος (την οποία το ΕΣΡ υποχρεούται να παραλάβει) δεν δικαιούται όμως να ζητήσει την ουσιαστική επανάκριση του ίδιου ζητήματος και την ανάκληση ή τροποποίηση της εις βάρος του απόφασης, παρά μόνον: (α) Εάν επικαλείται νομικό ή ουσιαστικό σφάλμα αυτής που θεμελιώνεται σε (νομικώς ουσιώδη) νέα δεδομένα, ήτοι δεδομένα που διαμορφώθηκαν ή κατέστησαν γνωστά στο βλαπτόμενο πρόσωπο μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας στην οποία στηρίχθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση (διοικητική πράξη) και τα οποία ως εκ τούτου δεν ήταν δυνατόν να προσκομισθούν και να ληφθούν υπόψιν από το κρίναν όργανο της υποθέσεως. (β) Εάν το επικαλούμενο (βλαπτικό για τον αιτούντα) σφάλμα προκύπτει από την ίδια την διοικητική πράξη.

(Β) Ότι η τυχόν αίτηση που υποβάλλεται, εκ μέρους του βλαπτομένου, από την απόφαση του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, για ανάκληση ή μεταρρύθμιση αυτής χωρίς την επίκληση νέων δεδομένων ή σφάλματος που προκύπτει από την ίδια την απόφαση, κατά τα προεκτεθέντα, δεν είναι παραδεκτή και γι' αυτό πρέπει να τυγχάνει αρνητικής «απαντήσεως», κατά την έννοια του άρθρου 10 του Συντάγματος, η σχετική δε «απάντηση», ανεξάρτητα από την τυπική της μορφή, δεν είναι εκτελεστή διοικητική πράξη (πρβλ. ΣτΕ 2855/2013, 4393/2013, 4519/2014, 4596/2015, 671/2016).

II. Πραγματικό μέρος

Με την προσβαλλόμενη απόφαση, έγιναν δεκτά τα ακόλουθα:

A. Ρητορική μίσους και δυσμενής διάκριση έναντι μεταναστών

Η εξεταζόμενη εκπομπή αποτελεί μία πολιτική, ενημερωτική εκπομπή που παρουσιάζει και σχολιάζει γεγονότα και πρόσωπα της πολιτικής κυρίως επικαιρότητας (με ιδιαίτερη έμφαση στο μεταναστευτικό), την οποία παρουσιάζει ο Κυριάκος Βελόπουλος, ευρωβουλευτής και πρόεδρος του πολιτικού κόμματος «Ελληνική Λύση».

Κατά τη μετάδοση της εκπομπής αναφέρθηκαν ενδεικτικά τα εξής:

Δεν θέλουν να κάνουν την Ελλάδα πολυπολιτισμική. Λέει ψέματα ο κύριος Α1 . Ψεύδεται ασύστολα. Θέλουν να την κάνουν ισλαμική..... Αν πολιτισμός είναι όλη η μπόχα, η βρώμα, η αφόδευση στους διαδρόμους και στους δρόμους από εδώ και από

εκεί, αν πολιτισμός για τον κύριο A1 είναι η μπούργκα, αν πολιτισμός είναι να δέρνηω την γυναίκα μου πρωί-μεσημέρι-βράδυ γιατί έτσι λέει η θρησκεία μου, τότε δεν είναι πολυπολιτισμός αυτό το πράγμα. Είναι μια βαρβαρότητα. Θέλουν να φέρουν λοιπόν για να μπολιάσουν την βαρβαρότητα στην Ελλάδα;.... δεν είμαι υποχρεωμένος να τους ταΐσω, πώς το λένε. Είμαι πτωχευμένη χώρα. Δεν μπορώ να ταΐσω 40.000 αστέγους Έλληνες να τους βοηθήσω και έρχονται αυτοί εδώ χωρίς να με ρωτήσουν και είμαι υποχρεωμένος να βοηθήσω αυτούς. Ποιος υποχρεώνει την Ελλάδα με το ζόρι να φιλοξενεί αγρίμια εντός εισαγωγικών τα οποία δεν καταλαβαίνουν ότι εδώ υπάρχουν κανόνες και νόμοι..... Επομένως έχουμε να κάνουμε με σαφή ροή λαθρομεταναστών, λαθροεισβολέων που υποδύονται τους πρόσφυγες, δεν είναι πρόσφυγες, καταλάβετε το..... Μοιράζουν ουσιαστικά οι ρεσεψιονίστ στα σύνορα οι αστυνομικοί και της Frontex κλειδιά δωματίων στους εισερχόμενους αλλοδαπούς-λαθροεισβολείς ενώ έχουμε 40.000 αστέγους, Έλληνες, όπως είπα στο ελληνικό κοινοβούλιο. 40.000 πεινασμένους. 40.000 συγγενείς μας, Έλληνες, ομόγλωσσοι, ομότροποι, όμαιμοι, δικοί μας. Δικοί μας άνθρωποι. Τους πετάμε στα σκουπίδια, δεν μας νοιάζει, μας νοιάζει ο Ιμπραήμ, ο Χασάν και η Φατιμέ. Όχι, κύριοι. Εμένα με νοιάζει ο Γιώργος, η Σπυριδούλα, η Σταυρούλα, ο Βασίλης, ο Γιάννης, όλοι αυτοί. Δεν με νοιάζει κανένας Χασάν.... με αυτά τα ισλαμικά δίποδα τα οποία δεν έρχονται εδώ για να κάνουν τίποτα άλλο αλλά είτε για να βιάσουν πολλοί εξ αυτών, είτε για να δολοφονήσουν, είτε για να περάσουν καλά. Όταν λοιπόν η Ελλάδα είναι πτωχευμένη και δεν μπορεί να ταΐσει αστέγους Έλληνες, πώς θα φιλοξενήσω εγώ εκατοντάδες χιλιάδες μετανάστες λαθροεισβολείς;.... παρά να βοηθάω ξένους και να πεθαίνουν οι Έλληνες..... ο κάθε A1 , με την δική μου τσέπη και φορολογία να ταΐσω όλους όσους έρχονται εδώ πέρα. Δεν το κατάλαβα! Να πληρώσω φορολογία για να ταΐσω τους Έλληνες. 40.000 αστέγους. Το καταλαβαίνω. Να πληρώνω φορολογία για τον Ιμπραήμ και τον Χασάν που ήρθαν εδώ και έχουν κινητά τηλέφωνα I-Phones, δεν το καταλαβαίνω.....Πετάμε στα σκουπίδια τους Έλληνες. Δεν μας νοιάζει. Μας νοιάζει ο Ιμπραήμ, ο Χασάν. Δεν με νοιάζει κανένας Χασάν. Να πληρώνω φορολογία για τον Ιμπραήμ και τον ΧασάνΒοηθάω ξένους, πεθαίνουν οι Έλληνες. Με τη δική μου τσέπη και φορολογία να ταΐσω όλους όσους έρχονται εδώ πέρα Τους δίνω και 550 ευρώ..... Αυτοί εδώ έρχονται για να μείνουν. Αυτοί εδώ έρχονται για να μείνουν, το καταλαβαίνετε; Έρχονται για να σας πάρουν τα σπίτια, το αντιλαμβάνεστε; Έρχονται για να σας πάρουν τα ξενοδοχεία που πηγαίνουν δωρεάν, έρχονται για να σας πάρουν τα χρήματά σας. Από την τσέπη μας βγαίνουν τα χρήματα των

λαθρομεταναστών. Αλλά κανένας δεν το καταλαβαίνει αυτό. Εγώ το λέω. Και μέσα στην Βουλή. Να πάρουν τα σπίτια των Ελλήνων. Όπως το ακούτε. Δεν είναι ρατσιστικό, είναι μια πραγματικότητα. Διότι όταν το κράτος έχει 40.000 άστεγους που δεν έχουν σπίτι και φιλοξενεί σε διαμερίσματα, φιλοξενεί σε ξενοδοχεία πολυτελείας αυτούς τους ανθρώπους τους δίνει και 550 ευρώ, κάτι δεν πάει καλά.... Ο Έλληνας δεν παίρνει ούτε 550 ευρώ κάθε μήνα. Δεν έχει δωρεάν τηλέφωνο, σπίτι, νερό.... Αυτό που γίνεται με αυτούς τους εισβολείς, δεν είναι φιλοξενία. Αυτοί που μπαίνουν από τα παράθυρα, ρε! Αυτοί μπαίνουν από τα παράθυρα, μπαίνουν σαν τις νυχτερίδες, από παντού, από παντού, από παντού!..... Είναι αποικισμός, είναι αποικισμός, θεωρούν την Ελλάδα, αποικία, Τι σημαίνει στα αλήθεια «ξενοφοβικός»;..... Όταν ξέρω ότι αυτοί οι άνθρωποι έρχονται από την θάλασσα σκίζοντας οποιοδήποτε διαβατήριο, οποιοδήποτε νομιμοποιητικό έγγραφο δηλαδή παράνομη πράξη για να κρύψουν αυτό που είναι, εύλογο είναι από την πλευρά μου να αισθάνομαι φόβο..... Με συνέπεια, φίλες και φίλοι, επειδή δεν ξέρουμε ποιοι είναι να αισθανόμαστε έναν φόβο Ξενοφοβικός δεν είμαι εγώ να φοβάμαι έναν που δεν ξέρω ποιος είναι. Το βράδυ που περπατάτε -το είπα φίλες και φίλοι στην Βουλή και αυτό-. Περπατάς το βράδυ εντεκάμιση η ώρα σε ένα δρομάκι στενό. Πίσω σου ακούς 2-3 να περπατάνε. Δεν σε πιάνει φόβος; Γιατί; Δεν ξέρεις ποιοι είναι.... Τα παρτάλια αυτά του πολυπολιτισμού και της λαθρολαγνείας ψευδώς χρησιμοποιούν επιχειρήματα για να κάνουν την βρώμικη δουλειά του B1 Δεν μπορούμε να αποκόψουμε την εισβολή». Λένε «μετανάστευση» αυτοί εγώ λέω «εισβολή»..... Με τρομάζει. Ας μην είμαστε αφελείς και πιστεύουμε ότι όλοι οι λαθροεισβολείς είναι ακίνδυνοι επειδή έρχονται άοπλοι..... Με το που πατήσουν στην Ελλάδα τους δίνουν δικαιώματα, ΑΜΚΑ, δεν ξέρω και γω ένα σωρό αηδίες και αποκτούν δικαιώματα που δεν έχουν οι Έλληνες..... Γιατί ο Έλληνας δεν παίρνει ούτε 550 ευρώ κάθε μήνα, ο Έλληνας δεν έχει δωρεάν τηλέφωνο, ο Έλληνας δεν έχει δωρεάν σπίτι, ο Έλληνας δεν έχει δωρεάν νερό. Ο Έλληνας τα πληρώνει όλα αυτά και αυτό είναι ρατσιστικό. Μαζί με τους 200-300 χιλιάδες, έχει στείλει ο Γ1 5.000 από αυτούς για να ασκήσουν μια προβοκάτσια, μια οποιαδήποτε προβοκάτσια οπουδήποτε ξέρετε πόσο εύκολο είναι να γίνει το μεγάλο, το μοιραίο λάθος από την ελληνική πλευρά;..... Το Ισραήλ ... έχουν γνώση για το ποιος μπαίνει παράνομα, ... και η εντολή που έχουν δώσει οι στρατηγοί και οι πολιτικοί τους είναι «πυροβολάμε και τελειώνει η ιστορία». Αυτό που σας είπα. «Πυροβολάμε», καταλαβαίνετε; «Πυροβολάμε». Δεν μου αρέσει να αφαιρώ ζωές, αλλά παρεμφερείς

τρόπους και λειτουργία έχει και η Βουλγαρία, η οποία με τον υπουργό άμυνάς της έχει δώσει εντολή, όποιος μπαίνει παράνομα, να πυ-ρο-βο-λεί-ται.....

Παρουσιαστής: Δεν τους νοιάζει ο Έλληνας βρε παιδί μου, δεν τους ενδιαφέρει ο Έλληνας, δεν τους νοιάζει τον πόνο του Έλληνα δεν τους ενδιαφέρει καθόλου. Εμάς μας νοιάζει. Γιατί Έλληνες μας ψήφισαν, Έλληνες μας στηρίζουν, Έλληνες υπήρχαν εδώ χιλιάδες χρόνια. Δεν θα τα αλλάξουμε τώρα. Για να γίνει ισλαμική η Ελλάδα. Να λέγεται «Ελλαδιστάν». Όχι! Ελλάδα λεγόταν, Ελλάδα θα λέγεται!

Παρουσιαστής: Κάνουν παιχνίδι στην πλάτη της Ελλάδας.

Επίσης, προβλήθηκαν οι εξής λεζάντες στο κάτω μέρος της οθόνης:

Αυτό δεν είναι πλέον φιλοξενία, αλλά είναι κανονική καταπάτηση και αποικισμός.

Οι ροές των λαθρομεταναστών-λαθροεισβολέων δεν θα ανακοπούν κάποια στιγμή ως εκ θαύματος.

Πρέπει να φροντίσουμε να τις κόψουμε διαφορετικά έχουμε τελειώσει ως έθνος.

Ας μην είμαστε αφελείς να πιστεύουμε ότι οι λαθρομετανάστες λαθροεισβολείς είναι ακίνδunami επειδή έρχονται άοπλοι.

Η Τουρκία θα βρει ευκαιρία να επέμβει σε ελληνικό έδαφος με το πρόσχημα ότι προστατεύει τους ομόθρησκούς της.

B. Τηλεπώλσεις (παραπλάνηση κοινού)

Η εξεταζόμενη εκπομπή παρουσίασε διάφορα προϊόντα, κάνοντας αναφορές στα συστατικά και τις θεραπευτικές τους ιδιότητες και προωθώντας την πώλησή τους στο κοινό από την τηλεόραση μέσω άμεσης προσφοράς.

Ο παρουσιαστής προώθησε άμεσα την πώληση μέσω της τηλεόρασης των προϊόντων «ΕΥΑΡΤΗΡΙΟΝ», «ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΝ», «ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΟΝ», «ΒΑΔΙΣΤΙΚΟΝ» εκ των οποίων το πρώτο χαρακτήρισε συμπλήρωμα διατροφής και τα υπόλοιπα τρία κηραλοιφές (όπως αναγράφεται και στη συσκευασία των προϊόντων που εμφανίζεται στην οθόνη), αναφέροντας χαρακτηριστικά τα εξής:

ΕΥΑΡΤΗΡΙΟΝ (ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ)

Παρουσιαστής: Φίλες και φίλοι γρήγορα, επειδή πιέζει ο χρόνος, πάμε στο προϊόν Ευαρτήριον. Δεν υπάρχει καλύτερο συμπλήρωμα. Δεν είναι φάρμακο.

Παρουσιαστής: Δεν είναι φάρμακο! Βότανα έχει μέσα.

Παρουσιαστής: Δεν είναι φάρμακο Είναι βότανο. Μ' αυτό θα είστε λίαρ τζετ, θα δουλεύει η καρδούλας σας ρολόι κανονικό.

Παρουσιαστής: Με το συγκεκριμένο το «Ευαρτήριον» όμως κάνετε ό,τι πρέπει να κάνετε για την υψηλή χοληστερίνη, για τα τριγλυκερίδια, για το ζάχαρο, για να δημιουργήσετε ένα ανάχωμα στον οργανισμό σας.

Παρουσιαστής: Αυτό εδώ το «Ευαρτήριον» που βλέπετε, φίλες και φίλοι είναι η μοναδική λύση για όσους έχουν προβλήματα με υψηλή χοληστερίνη, με ζάχαρο, με τριγλυκερίδια, δεν μιλάω, άλλο το ιατρικό θέμα, ρωτήστε τον γιατρό σας! Αλλά αυτό εδώ κάνει την καρδιά σας να δουλεύει ρολόι. Σας είπα εγώ ήδη το χρησιμοποιώ για έναν και μόνο λόγο. Λόγω κληρονομικότητας. Και ο πατέρας μου έχει πρόβλημα με την καρδιά του και η μάνα μου η συγχωρεμένη έφυγε στα 66 λόγω καρδιάς της. Ε, αυτό λοιπόν με έκανε να ψάξω, βρήκα την εταιρία για αυτό το εξαιρετικό σκεύασμα, το παίρνω. Ούτε υψηλή χοληστερίνη, ούτε τριγλυκερίδια, ούτε ζάχαρο. Τίποτα, μια χαρά είμαι. Ρομπότ! Πως το λένε, η καρδιά μου δουλεύει μια χαρά. Και ούτε εμφράγματα φοβάμαι, ούτε εγκεφαλικά φοβάμαι ούτε τίποτα. Για αυτό λέω όλοι να το παραλάβετε. Θα με θυμηθείτε, θα δουλεύει η καρδιά σας, ρολόι.

Παρουσιαστής: Για τους κύριους και τις κυρίες που έχουν υψηλή χοληστερίνη, ζάχαρο, τριγλυκερίδια, για να μην έρθει το εγκεφαλικό από το πουθενά, ή το έμφραγμα, πάρτε το! Το παίρνω ήδη εγώ σας λέω, ο ίδιος το παίρνω, γιατί; Γιατί δυστυχώς η μητέρα μου έφυγε από καρδιά. Στα 67 της. Ο πατέρας μου έχει και αυτός πρόβλημα με την καρδιά του. Ε λοιπόν η κληρονομικότητα παίζει πολύ μεγάλο ρόλο. Αυτοί είχαν υψηλή χοληστερίνη, τριγλυκερίδια κλπ δεν το πρόσεξε η μητέρα μου και πήγε εκεί που πήγε. Ε λοιπόν εδώ και χρόνια εγώ, εδώ και δυο χρόνια τουλάχιστον παίρνω αυτό εδώ, ούτε υψηλή χοληστερίνη, ούτε τριγλυκερίδια, ούτε ζάχαρο και είναι βότανα μέσα, δεν έχει χημεία. Δεν έχει χημεία. Και προσέχω την διατροφή μου.

Παρουσιαστής: «Ευαρτήριον» για όσους έχουν προβλήματα με την καρδιά τους Φίλες και φίλοι θα το ξαναπώ ακόμη μια φορά. Βλέπετε στις εξετάσεις χοληστερίνη υψηλή, ζάχαρο υψηλό, τριγλυκερίδια. Σημαίνει ότι η καρδιά έχει θέμα. Θα έχει θέμα σε λίγο καιρό. Έτσι έφυγε η συγχωρεμένη η μάνα μου τι να κάνουμε τώρα. Η Ευθυμία. Εν πάση περιπτώσει. Να ναι καλά εκεί που είναι. Αυτό εδώ φίλες και φίλοι επειδή είχα κληρονομικότητα και εγώ και φοβόμουν, το «Ευαρτήριον» το παίρνω εγώ ο ίδιος μου δυο φορές την ημέρα. Δυο φορές την ημέρα. Και μια, αρκεί. Δύο το παίρνω εγώ, γιατί καθαρίζει τις αρτηρίες.

Παρουσιαστής: κάνετε μια καρδιά υγιέστατη, ούτε έμφραγμα ούτε εγκεφαλικό.

Προλάβετε τώρα. Βλέπετε τις εικόνες δεν χρειάζεται πολύ μυαλό.

Παρουσιαστής: ... Πάρτε τώρα και η καρδιά; Ούτε εμφράγματα, ούτε εγκεφαλικά.

Ταυτόχρονα, προβλήθηκαν στο κάτω μέρος της οθόνης οι εξής λεζάντες:

ΕΥΑΡΤΗΡΙΟΝ (ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ)

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΥΨΗΛΗ ΧΟΛΗΣΤΕΡΙΝΗ – ΒΟΗΘΑ ΣΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ
ΤΡΙΓΛΥΚΕΡΙΔΙΩΝ – ΜΕΙΩΝΕΙ ΤΟΝ ΚΙΝΔΥΝΟ ΕΜΦΑΝΙΣΗΣ
ΑΘΗΡΟΣΚΛΗΡΩΣΗΣ – ΡΥΘΜΙΖΕΙ ΤΟ ΣΑΚΧΑΡΟ – ΒΟΗΘΑ ΣΤΗΝ ΚΑΛΗ
ΥΓΕΙΑ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ – ΜΕΙΩΣΗ ΑΡΤΗΡΙΑΚΗΣ ΠΙΕΣΗΣ – ΒΕΛΤΙΩΝΕΙ ΤΗΝ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΙΜΑΤΟΣ

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΝ, ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΟΝ, ΒΑΔΙΣΤΙΚΟΝ (ΚΗΡΑΛΟΙΦΕΣ)

Παρουσιαστής: Επίσης, όσοι έχουν ρευματοειδή αρθρίτιδα, σπονδυλοαρθρίτιδα, αρθρίτιδα χεριών, όσοι έχουν πρησμένα πόδια και θέλουν να περπατήσουν, να φορέσουν παπούτσια σαν άνθρωποι γιατί πονάνε, είναι 3 κηραλοιφές οι οποίες βοηθούν πάρα πολύ, ειλικρινά, όσοι τις πήραν έχουν μείνει άφωνοι. Ούτε πρησμένα πόδια έχουν, ούτε ρευματικά, ούτε όταν αλλάζει ο καιρός μια μικρή επάλειψη και τελειώνουν οι πόνοι, σταματούν οι πόνοι. Δεν είναι φάρμακα.

Παρουσιαστής: Όσοι έχετε ρευματοειδή αρθρίτιδα με τις κηραλοιφές Αυτοκρατορικών, Βυζαντινών θα βρείτε τον εαυτό σας. Ούτε πρησμένα πόδια, ούτε ρευματοειδή αρθρίτιδα, ούτε σπονδυλοαρθρίτιδα, ούτε αρθρίτιδα χεριών, με τις κηραλοιφές, με τις επαλείψεις θα με θυμηθείτε.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΝ (ΚΗΡΑΛΟΙΦΗ)

ΑΝΤΙΒΑΚΤΗΡΙΑΚΗ – ΑΝΤΙΜΙΚΡΟΒΙΑΚΗ ΚΑΙ ΙΣΧΥΡΗ ΑΝΤΙΜΗΚΥΤΙΑΚΗ
ΔΡΑΣΗ - ΜΥΚΗΤΙΑΣΕΙΣ ΠΟΔΙΩΝ – ΧΕΡΙΩΝ – ΦΛΕΓΜΟΝΕΣ – ΕΚΖΕΜΑΤΑ –
ΕΠΟΥΛΩΣΗ ΔΕΡΜΑΤΟΣ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΟΝ (ΚΗΡΑΛΟΙΦΗ)

ΜΕΙΩΣΗ ΠΟΝΟΥ ΑΠΟ ΑΡΘΡΙΤΙΚΑ ΚΑΙ ΡΕΥΜΑΤΙΣΜΟΥΣ – ΑΡΘΡΙΤΙΔΑ
ΧΕΡΙΩΝ – ΚΑΡΠΙΑΙΟ ΣΩΛΗΝΑ – ΡΕΥΜΑΤΟΕΙΔΗ ΑΡΘΡΙΤΙΔΑ –
ΟΣΤΕΟΑΡΘΡΙΤΙΔΑ

ΒΑΔΙΣΤΙΚΟΝ (ΚΗΡΑΛΟΙΦΗ)

ΤΕΛΟΣ ΣΤΑ ΠΡΗΣΜΕΝΑ ΠΟΔΙΑ – ΚΙΡΣΟΙ – ΦΛΕΒΙΤΙΔΕΣ – ΘΡΟΜΒΟΙ –
ΚΥΤΑΡΡΙΤΙΔΑ – ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΥΡΑΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΑΛΑΙΠΩΡΙΑ
ΣΤΑ ΠΟΔΙΑ

Σε έγγραφο του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων (ΕΟΦ), που αφορά το προϊόν «ΕΥΑΡΤΗΡΙΟΝ» αναφέρονται τα εξής: «Το προϊόν ΕΥΑΡΤΗΡΙΟΝ δεν είναι γνωστοποιημένο στον ΕΟΦ ως συμπλήρωμα διατροφής». Ο σταθμός προσκόμισε έντυπο γνωστοποίησης κυκλοφορίας συμπληρώματος διατροφής από την Ε.Ε.

Σε έγγραφο του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων (ΕΟΦ), που αφορά τα προϊόντα «ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΝ», «ΒΑΔΙΣΤΙΚΟΝ», «ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΟΝ» αναφέρονται τα εξής: «Τα προϊόντα ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΝ, ΒΑΔΙΣΤΙΚΟΝ, ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΟΝ, τα οποία σύμφωνα με τα στοιχεία που μας έχετε στείλει είναι κηραλοιφές και διαφημίζονται για θεραπευτικές ενδείξεις κατατάσσονται στα φάρμακα και απαιτείται άδεια κυκλοφορίας. Για τα συγκεκριμένα προϊόντα δεν έχει εκδοθεί άδεια κυκλοφορίας από τον ΕΟΦ».

Ο σταθμός αναφέρει στο υπόμνημά του ότι τα εν λόγω τρία προϊόντα έχουν καταχωρηθεί στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Γνωστοποίησης – Cosmetic Products Notification Portal (CPNP) ως καλλυντικά.

Κατά την πώληση όλων των ανωτέρω προϊόντων αποδόθηκαν θεραπευτικές ιδιότητες για την καταπολέμηση διαφόρων παθήσεων και ασθενειών, οι οποίες κατά κανόνα αποδίδονται στα φάρμακα».

Επί τη βάση των ανωτέρω, η Ολομέλεια του ΕΣΡ δέχθηκε ότι η εγκαλουμένη εταιρεία (εξακολουθητικώς και εκ προθέσεως): α) παραβίασε τις διατάξεις περί ρητορικής μίσους και δυσμενούς διάκρισης έναντι μεταναστών και β) μετέδωσε μηνύματα τηλεπώλησης που μπορούσαν να παραπλανήσουν το τηλεοπτικό κοινό. Επέβαλε στην εταιρεία: α) τη διοικητική κύρωση του προστίμου των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ για ρητορική μίσους και δυσμενή διάκριση έναντι μεταναστών και β) τη διοικητική κύρωση του προστίμου των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ για μετάδοση μηνυμάτων τηλεπώλησης που μπορούσαν να παραπλανήσουν το τηλεοπτικό κοινό.

III. Υπαγωγή

Α. Με την κρινόμενη με αριθμό πρωτοκόλλου ΕΣΡ 6011/21.11.2023 αίτηση θεραπείας κατά της απόφασης 129/2021 του ΕΣΡ, η αιτούσα ζητεί την ανάκληση της απόφασης, άλλως την τροποποίηση αυτής κατά το προσήκον μέτρο της επιβληθείσης κύρωσης

υποστηρίζοντας ως προς την ρητορική μίσους και τις δυσμενείς διακρίσεις έναντι μεταναστών ότι:

α) Ο παρουσιαστής της εκπομπής εκφράστηκε ως πολιτικός παράγοντας και αρχηγός ενός πολιτικού κόμματος της αντιπολίτευσης (και όχι ως απλός πολίτης) προκειμένου να παρουσιάσει τις θέσεις του κόμματός του επί επίκαιρων ζητημάτων γενικού ενδιαφέροντος και να ασκήσει κριτική στο κυβερνητικό έργο και ότι τα περιθώρια περιορισμού στην ελευθερία έκφρασης στον τομέα του πολιτικού λόγου είναι ελάχιστα και απαιτείται ύπαρξη επιτακτικού λόγου.

β) Ο σταθμός δεν θα μπορούσε να απαγορεύσει ή να λογοκρίνει τις απόψεις και πολιτικές θέσεις εν ενεργεία βουλευτή και αρχηγού κόμματος, οι οποίες διατυπώθηκαν ακριβώς όπως διατυπώνονται δημόσια σε κάθε εμφάνισή του εντός και εκτός του Κοινοβουλίου.

Η έκφραση απόψεων επί πολιτικών θεμάτων ή θεμάτων δημοσίου ενδιαφέροντος δικαιούται a priori υψηλή προστασία και ως εκ τούτου υφίσταται μικρό περιθώριο επεμβάσεων, με εξαίρεση όμως όταν πρόκειται για έκφραση απόψεων που προωθούν ή υποκινούν άμεσα ή έμμεσα τη βία, το μίσος, την ξеноφοβία ή κάθε άλλη μορφή μη ανεκτικότητας. (Μ. Μαρκόπουλος, άρθρο 14 παρ. 1 Συντάγματος σε Φ. Σπυρόλου, Ξ. Κοντιάδης, Χ. Ανθόπουλος, Γ. Γεραπετρίτης, Σύνταγμα, 2017, σ. 325). Τα κράτη έχουν πολύ περιορισμένο περιθώριο για τη ρύθμιση του περιεχομένου της κοινοβουλευτικής ομιλίας. Ενώ οι παρεμβάσεις στο δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης απαιτούν τον πιο στενό έλεγχο όταν αφορούν δηλώσεις εκλεγμένων αντιπροσώπων στο Κοινοβούλιο, οι δηλώσεις σε τέτοια σενάρια αξίζουν ελάχιστη, έως καθόλου, προστασία εάν το περιεχόμενό τους έρχεται σε αντίθεση με τις δημοκρατικές αξίες του Συστήματος της Σύμβασης (ΕΔΔΑ, Pastors κατά Γερμανίας, 3.1.2020, παρ. 47). Η άσκηση της ελευθερίας της έκφρασης, ακόμη και στο Κοινοβούλιο, συνεπάγεται «καθήκοντα και ευθύνες» που αναφέρονται στο άρθρο 10 παρ. 2 της Σύμβασης (ΕΔΔΑ Pastors κατά Γερμανίας, 3.1.2020, Karacsony και Άλλοι, προαναφερθείσα, παρ. 139). Η βουλευτική ασυλία προσφέρει, στο πλαίσιο αυτό, ενισχυμένη, αλλά όχι απεριόριστη, προστασία του λόγου στη Βουλή (ΕΔΔΑ Pastors κατά Γερμανίας, 3.1.2020).

Εν προκειμένω, οι προαναφερθείσες πολιτικές απόψεις του παρουσιαστή της εκπομπής δεν διατυπώθηκαν στο πλαίσιο κοινοβουλευτικής ομιλίας ή συζήτησης εντός του Κοινοβουλίου με ανάπτυξη αντιπαράθεσης μεταξύ των πολιτικών κομμάτων, αλλά

κατά τη μετάδοση τηλεοπτικής εκπομπής που είχε πολιτικό και διαφημιστικό περιεχόμενο και προβλήθηκε από τηλεοπτικό σταθμό που απευθυνόταν σε αόριστο αριθμό ατόμων και σε όχι καλά πληροφορημένο κοινό. Ενόψει όλων των ανωτέρω, το περιεχόμενο του πολιτικού λόγου του παρουσιαστή της εκπομπής με τον τρόπο που αυτός εκφράστηκε, στοχοποίησε την παρουσία των μεταναστών και των προσφύγων ως την αιτία των ανωτέρω περιγραφόμενων προβλημάτων, υπαρκτών ή ενδεχομένων, δυνάμενος να προκαλέσει ή να οξύνει κατά πολύ την ξενοφοβία των τηλεθεατών της εκπομπής του και άρα συνιστούσε ρητορική που δύναται να προκαλέσει μίσος και δυσμενή διάκριση έναντι των μεταναστών.

Β. Με την κρινόμενη με αριθμό πρωτοκόλλου ΕΣΡ 6011/21.11.2023 αίτηση θεραπείας κατά της απόφασης 129/2021 του ΕΣΡ, η αιτούσα ζητεί την ανάκληση της απόφασης, άλλως την τροποποίηση αυτής κατά το προσήκον μέτρο της επιβληθείσης κύρωσης υποστηρίζοντας ως προς την παραπλάνηση του κοινού κατά την τηλεπώληση προϊόντων ότι:

α) Ο παρουσιαστής επαναλαμβάνει διαρκώς καθ' όλη τη διάρκεια των ανακοινώσεων ότι τα προϊόντα δεν είναι φάρμακα και ότι η όποια λεκτική υπερβολή στην παρουσίαση των προϊόντων και της χρήσης τους σε καμία περίπτωση δεν συνιστά παραπλάνηση ως προς τις ιδιότητές τους, οι οποίες έχουν σαφώς δηλωθεί.

Έρρισμα της κρίσης του ΕΣΡ περί παραπλάνησης των τηλεθεατών, η οποία και οδήγησε στην επιβολή προστίμου, αποτέλεσαν μόνο τα πραγματικά περιστατικά που σχετίζονταν με τον τρόπο παρουσίασης των διαφημιζόμενων προϊόντων και η αόριστη νομική έννοια της παραπλάνησης των τηλεθεατών εξειδικεύτηκε από τα συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά (ΣτΕ 899/2015).

Ο σταθμός όφειλε να ελέγξει το περιεχόμενο των επίμαχων μηνυμάτων τηλεπώλησης για τυχόν ύπαρξη δυνατότητας παραπλάνησης των αποδεκτών τους, ειδικά επειδή εν προκειμένω η παραπλάνηση προέκυπτε εκ πρώτης όψεως και από το περιεχόμενο των ίδιων μηνυμάτων (ΣτΕ 4009/2014) και δη την απόδοση σ' αυτά θεραπευτικών και αναλγητικών ιδιοτήτων. Με την παράλειψη του ελέγχου αυτού από τον σταθμό δεν διασφαλίστηκε η προστασία της ανθρώπινης υγείας.

Ως εκ τούτου, ενόψει των ανωτέρω συνάγεται ότι η υπερβολή που χαρακτήριζε το περιεχόμενο των μηνυμάτων αυτών, ήταν πιθανό να δημιουργήσει μεγαλύτερη σύγχυση στους τηλεθεατές/καταναλωτές (και ειδικά στις ευάλωτες πληθυσμιακές

ομάδες), επειδή το περιεχόμενό τους δεν ανταποκρινόταν πλήρως στην πραγματικότητα, καθώς προσέδιδε σε προϊόντα που σχετίζονται με την ανθρώπινη υγεία ιδιότητες, δράσεις και αποτελέσματα υπερβολικά που ενδέχεται να θέσουν σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία. Εξάλλου, έχει κριθεί ότι «είναι ανεπίτρεπτη διαφήμιση προϊόντος με συνεχή αναφορά σε υποθετικές προστατευτικές για την υγεία ιδιότητές του, οι οποίες ουδόλως ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα, διότι διαφήμιση με παρόμοιο περιεχόμενο θέτει σε κίνδυνο την ανθρώπινη υγεία, ιδίως των ευπαθών ομάδων (παιδιών και ηλικιωμένων) και συνακόλουθα είναι ασυμβίβαστη τόσο με την κατά το άρθρο 15 παρ. 2 του Συντάγματος κοινωνική αποστολή της τηλεόρασης, όσο και με την εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος (ΣτΕ 448/2024, 1589 και 1590/2023). Επιπλέον, η επικαλούμενη από τον παρουσιαστή της εκπομπής φυσική ευεργετική σύσταση των ανωτέρω προϊόντων -και αληθής υποτιθέμενη - δεν αίρει τις ως άνω διαπιστωθείσες παραβάσεις, αφού αυτή συναρτάται, ενδεχομένως, με την υψηλή ποιότητα τούτων (ως συμπληρωμάτων διατροφής και καλλυντικών), δεν δύναται, όμως, να δικαιολογήσει την παρουσίασή τους προς το κοινό κατά τρόπο προσιδιάζοντα σε φάρμακο (Βλ. σχετικά ΔιοικΠρΑθ 8736/2024).

Επιπρόσθετα, επισημαίνεται ότι η παραπλάνηση του κοινού ενισχύθηκε και από το γεγονός ότι η τηλεπώληση έγινε από ένα δημόσιο πρόσωπο (πολιτικό), γνωστό στο ευρύ κοινό, προσδίδοντας κατ' αυτό τον τρόπο στα μηνύματα τηλεπώλησης και στα διαφημιζόμενα σ' αυτά προϊόντα ιδιαίτερη αξία, ενώ η φήμη του συγκεκριμένου προσώπου και η εμπιστοσύνη του κοινού σ' αυτό άσκησε έντονη επιρροή στην απόφασή του για την αγορά των προϊόντων, δεδομένου ότι το κοινό έλαβε το διαφημιστικό μήνυμα άκριτα, χωρίς αμφισβήτηση.

β) Είναι παντελώς αυθαίρετη, αναιτιολόγητη και αναληθής η κρίση του ΕΣΡ ότι ο παρουσιαστής απέδωσε στα προϊόντα θεραπευτικές ιδιότητες και ότι καθίσταται σαφές στο κοινό ότι πρόκειται για συμπληρώματα διατροφής και καλλυντικά (κηραλοιφές). Η επισήμανση, παρουσίαση και διαφήμιση των συμπληρωμάτων διατροφής δεν πρέπει να αποδίδει στα προϊόντα αυτά ιδιότητες πρόληψης, αγωγής ή θεραπείας ανθρώπινης νόσου, ούτε να αναφέρει τέτοιες ιδιότητες (άρθρο 6 παρ. 2 της ΚΥΑ Γ5α/53625/19.9.2017).

Ως «καλλυντικό προϊόν» ορίζεται «κάθε ουσία ή μείγμα που προορίζεται να έλθει σε επαφή με εξωτερικά μέρη του ανθρώπινου σώματος (επιδερμίδα, τριχωτά μέρη του σώματος και της κεφαλής, νύχια, χείλη και εξωτερικά γεννητικά όργανα) ή με τα δόντια

και τους βλεννογόνους της στοματικής κοιλότητας, με αποκλειστικό ή κύριο σκοπό τον καθαρισμό τους, τον αρωματισμό τους, τη μεταβολή της εμφάνισής τους, την προστασία τους, τη διατήρησή τους σε καλή κατάσταση ή τη διόρθωση των σωματικών οσμών» (άρθρο 2 παρ. 1 περ. α του Κανονισμού 1223/2009). Στην επισήμανση, τη διάθεση στην αγορά και τη διαφήμιση των καλλυντικών προϊόντων, το κείμενο, οι ονομασίες, τα εμπορικά σήματα, τα εικονίδια, τα σχήματα ή τα άλλα σύμβολα, παραστατικά ή μη, δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται για να αποδώσουν στα προϊόντα αυτά ιδιότητες που δεν έχουν (άρθρο 20 παρ. 1 του Κανονισμού 1223/2009).

Εν προκειμένω, οι εκφράσεις που χρησιμοποιήθηκαν για την προώθηση των συγκεκριμένων προϊόντων δεν συνάδουν με την καλλυντική φύση αυτών ή την φύση τους ως συμπληρωμάτων διατροφής και μέσω της διαφήμισής τους αποδόθηκαν σ' αυτά ιδιότητες πρόληψης, αγωγής και θεραπείας ανθρώπινης νόσου, δηλαδή ιδιότητες που προσομοιάζουν σε φάρμακα. Εξάλλου, με την προσβαλλόμενη πράξη δεν αμφισβητήθηκε η φύση των διαφημιζόμενων και συναφώς το επιτρεπτό ή μη της διαφήμισής τους, αλλά η παρουσίαση των ιδιοτήτων των σκευασμάτων, ως μέσο θεραπείας και πρόληψης, κατά τρόπο υπερβολικό και κατ' αποτέλεσμα παραπλανητικό (ΣτΕ 8/2025).

Ως εκ τούτου, η απόφαση του ΕΣΡ ήταν πλήρως αιτιολογημένη, γιατί έκρινε ότι η διαφήμιση των επίμαχων συμπληρωμάτων διατροφής και καλλυντικών περιείχε κατ' επανάληψη ισχυρισμούς θεραπευτικών ενδείξεων που προσιδιάζουν σε φάρμακα και απέδωσε σ' αυτά ιδιότητες και δράσεις φαρμάκων (αντιβακτηριακή, αντιμυκητιακή, αντιμικροβιακή).

Γ. Η αιτούσα ισχυρίζεται ότι η επίμαχη εκπομπή αποτελούσε εξωτερική παραγωγή που αποστέλλεται στον σταθμό έτοιμη προς μετάδοση χωρίς δική της συμμετοχή στη διαμόρφωση του περιεχομένου, κάτι που θα μπορούσε να ληφθεί υπόψη κατά την αξιολόγηση του βαθμού υπαιτιότητάς της.

Όμως έχει πάγια κριθεί από το ΣτΕ ότι κάτι τέτοιο δεν επηρεάζει την ευθύνη του σταθμού για το περιεχόμενο της εκπομπής και άρα δεν απαλλάσσει τον σταθμό από την ευθύνη για παραβάσεις (ΣτΕ 1679/2021, 1196/2021, 201/2016, 2472/2014, 2864/2016, 910/2018). Συνεπώς, για τη νομιμότητα της επιβολής κύρωσης αρκεί το γεγονός ότι η παράβαση των κανόνων δεοντολογίας τελέσθηκε κατά τη διάρκεια μετάδοσης εκπομπής από το σταθμό (ΣτΕ 2864/2016), δεδομένου ότι κάθε σταθμός έχει την τελική ευθύνη για το πρόγραμμα που επιλέγει να προβάλλει (ΣτΕ 1673/2024)

και οφείλει συνεπώς να ελέγχει εάν το πρόγραμμα που προβάλλει συμμορφώνεται με την κείμενη νομοθεσία και ενόψει της συνταγματικής επιταγής που επιτάσσει την υψηλή ποιοτική στάθμη των εκπομπών, να διαθέτει τους αναγκαίους μηχανισμούς για τον έλεγχο και, αν απαιτηθεί την διακοπή μιας εκπομπής, παραγωγής τρίτης εταιρείας σε περίπτωση που υπάρχουν ενδείξεις παραπλάνησης των θεατών μέσω διαφημιστικών μηνυμάτων (ΣτΕ 1590/2023, 1196/2021).

Ως εκ τούτου, η απαγόρευση μετάδοσης εκπομπών με παραπλανητικό περιεχόμενο απευθύνεται στον φορέα λειτουργίας του τηλεοπτικού σταθμού, άλλως στον πάροχο υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων και δεν ασκεί επιρροή το γεγονός ότι οι εκπομπές δεν αποτελούν παραγωγή του σταθμού, αλλά εξωτερική παραγωγή (ΣτΕ 485/2024).

Δυνάμει όλων των ανωτέρω συνάγεται ότι οι προαναφερθέντες υπό Α, Β και Γ ισχυρισμοί του σταθμού δεν ευσταθούν και είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι ως προς το σκέλος της ενοχής της αιτούσας για τις καταλογισθείσες σ' αυτήν παραβάσεις της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας. Ως εκ τούτου, κρίνεται ομόφωνα από την Ολομέλεια ότι δεν υπάρχει στην προσβαλλομένη απόφαση κανένα νομικό σφάλμα, που να μπορεί να οδηγήσει στην ανάκληση αυτής κατά το ίδιο ως άνω σκέλος.

Δ. Περαιτέρω, με την κρινόμενη αίτησή της η αιτούσα ισχυρίζεται ότι το συνολικό χρηματικό πρόστιμο που επιβλήθηκε είναι ιδιαίτερα υψηλό σε σχέση με το μέγεθος του σταθμού και υπέρμετρα αυστηρό, καθώς και ότι είναι δυσανάλογο και απρόσφορο ως προς τον επιδιωκόμενο σκοπό.

Η αιτίαση, όμως, περί χαμηλών εσόδων της εταιρείας που δεν επαρκούν για να καλυφθεί η πληρωμή του συνολικού επιβληθέντος προστίμου αφορά αποκλειστικά και μόνο το σκέλος της επιλογής και επιμέτρησης της ποινής.

Η ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία (άρθρο 4 παρ. 1 του Ν. 2328/1995) καθιερώνει δέσμη κριτηρίων για την επιλογή του είδους και την επιμέτρηση των επιβαλλομένων κυρώσεων, απόκειται δε στο ΕΣΡ να σταθμίσει τα ως άνω κριτήρια και να προσδώσει, κατά περίπτωση, βαρύτητα σε ορισμένο ή ορισμένα από αυτά (όπως ενδεικτικώς ΣτΕ 2332/2018, 1679/2021). Η επιμέτρηση και η επιβολή της κυρώσεως κατά της αιτούσας έγινε «με βάση τη βαρύτητα της παραβάσεως», που συνιστά νόμιμο κριτήριο επί τη βάση και μόνο του οποίου μπορεί να επιλέγεται η προσήκουσα σε κάθε περίπτωση

κύρωση (σχετ. ΣτΕ 1363/2013 και 888/2015), καθώς και με βάση το «κοινώς γνωστό μερίδιο τηλεθέασης του συγκεκριμένου τηλεοπτικού σταθμού». Η αιτούσα ισχυρίζεται ότι η λήψη υπόψη του τελευταίου αυτού κριτηρίου τέθηκε εντελώς προσχηματικά, επειδή ειδικά στην περίπτωση των τηλεοπτικών σταθμών περιφερειακής εμβέλειας δεν υφίστανται μετρήσεις τηλεθέασης και το ΕΣΡ δεν έχει σχετικά στοιχεία στη διάθεσή του. Όμως, έχει κριθεί ότι η νομιμότητα της επιμέτρησης δεν κλονίζεται εκ του ότι οι αποφάσεις του ΕΣΡ αναφέρονται στο «κοινώς γνωστό μερίδιο τηλεθέασης του συγκεκριμένου τηλεοπτικού σταθμού» χωρίς να το προσδιορίζουν ειδικότερα (ΣτΕ 1679/2021). Άρα, ο ισχυρισμός αυτός της αιτούσας είναι απορριπτέος.

Με την κρινόμενη αίτηση θεραπείας η αιτούσα προσκομίζει «νέο» ουσιώδες δεδομένο, και δη τις οικονομικές καταστάσεις του σταθμού που αποδεικνύουν ότι το συνολικό χρηματικό πρόστιμο που επιβλήθηκε υπερβαίνει τα έσοδα της εταιρείας και είναι ιδιαίτερα επαχθές και δυσανάλογο προς τον επιδιωκόμενο σκοπό.

Ως προς το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην αιτούσα για την παράβαση της παραπλάνησης του κοινού η Ολομέλεια ομόφωνα κρίνει ότι το ύψος αυτού (15.000) ευρώ ήταν ίσο με το κατώτατο όριο του νόμου και δεν ήταν ούτε ιδιαίτερα επαχθές, ούτε δυσανάλογο προς τον επιδιωκόμενο σκοπό που ήταν η διασφάλιση της δημόσιας υγείας.

Ως προς το ύψος όμως του προστίμου των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ που επιβλήθηκε για την παράβαση της ρητορικής μίσους και δυσμενών διακρίσεων έναντι μεταναστών, η Ολομέλεια, κατά πλειοψηφία, με ψήφους επτά (7) έναντι μίας (1), κρίνει ότι είναι ιδιαίτερα επαχθές και δυσανάλογο προς τον επιδιωκόμενο σκοπό.

Ως εκ τούτου, η Ολομέλεια κρίνει, κατά πλειοψηφία, με ψήφους επτά (7) έναντι μίας (1) ότι πρέπει η αίτηση θεραπείας να γίνει μερικώς δεκτή και δη μόνο ως προς το σκέλος της επιλογής της επιβληθείσας διοικητικής κύρωσης για την παράβαση της ρητορικής μίσους και δυσμενών διακρίσεων έναντι μεταναστών και αναθεωρεί την προσβαλλόμενη με αριθμό 129/2021 απόφαση του ΕΣΡ ως προς το σκέλος αυτό. Κατά την άποψη της Προέδρου, όμως, η οποία μειοψήφησε έπρεπε να απορριφθεί η αίτηση θεραπείας και ως προς το σκέλος του είδους της κύρωσης που επιβλήθηκε για ρητορική μίσους και δυσμενείς διακρίσεις έναντι μεταναστών, καθόσον το επιβληθέν πρόστιμο

των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ προσεγγίζει το χαμηλότερο όριο της κλίμακας των προβλεπομένων στο νόμο προστίμων και δεν είναι ιδιαίτερα επαχθές ούτε δυσανάλογο προς τον επιδιωκόμενο σκοπό (ΣτΕ 127/2022, 1502/2023, 448/2024, 1589 και 1590/2023).

Ενόψει των ανωτέρω, η Ολομέλεια επιβάλλει στην αιτούσα την διοικητική κύρωση της συστάσεως όπως στο μέλλον ο σταθμός αποφεύγει τη μετάδοση εκπομπών που έχουν περιεχόμενο που συνιστά ρητορική μίσους και δυσμενείς διακρίσεις έναντι μεταναστών.

Καθόσον αφορά το επιβληθέν πρόστιμο των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ για την παράβαση της μετάδοσης μηνυμάτων τηλεπώλησης που μπορούσαν να παραπλανήσουν το κοινό, δεν αναθεωρείται και ισχύει ως προς αυτό η απόφαση 129/2021 του ΕΣΡ.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ Η ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Απορρίπτει ομόφωνα την αριθμ. πρωτ. 6011/21.11.2023 αίτηση θεραπείας της εταιρείας με την επωνυμία «ΚΡΗΤΙΚΗ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΑΕ» κατά της με αριθμό 129/2021 απόφασης του ΕΣΡ, κατά το σκέλος που αφορά την ενοχή της αιτούσας εταιρείας για την καταλογισθείσα παράβαση της μετάδοσης μηνυμάτων τηλεπώλησης που μπορούσαν να παραπλανήσουν το τηλεοπτικό κοινό και κατά το σκέλος που αφορά την ενοχή της αιτούσας εταιρείας για την καταλογισθείσα παράβαση της ρητορικής μίσους και δυσμενών διακρίσεων έναντι μεταναστών, καθώς και κατά το σκέλος της επιβληθείσας, για την πρώτη παράβαση, διοικητικής κύρωσης του προστίμου των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ.

Δέχεται, κατά πλειοψηφία, ότι η με αριθμό πρωτοκόλλου 6011/21.11.2023 αίτηση θεραπείας της εταιρείας με την επωνυμία «ΚΡΗΤΙΚΗ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΑΕ και τον διακριτικό τίτλο «NOTOS TV», ιδιοκτήτριας του τηλεοπτικού σταθμού με τον διακριτικό τίτλο «NOTOS TV» Νομού Ηρακλείου, πρέπει να γίνει μερικώς δεκτή ως προς το σκέλος του είδους της επιβληθείσας

διοικητικής κύρωσης για ρητορική μίσους και δυσμενείς διακρίσεις έναντι μεταναστών, κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

Αναθεωρεί την με αριθμό 129/2021 απόφαση του ΕΣΡ ως προς το σκέλος του είδους της επιβληθείσης κύρωσης για την παράβαση της ρητορικής μίσους και δυσμενών διακρίσεων έναντι μεταναστών.

Επιβάλλει στην αιτούσα τη διοικητική κύρωση της συστάσεως όπως στο μέλλον παραλείπει τη μετάδοση εκπομπών που έχουν περιεχόμενο που συνιστά ρητορική μίσους και δυσμενείς διακρίσεις έναντι μεταναστών.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε την 5^η Ιουνίου 2025 και δημοσιεύτηκε την 6^η Οκτωβρίου 2025.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Ε.Σ.Ρ.

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΥΤΕΡΙΠΗ ΚΟΥΤΖΑΜΑΝΗ - ΔΡΙΛΙΑ

ΕΛΕΝΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ